



19.5.2026

Eduskunnan sosiaali- ja terveysvalio-
kunta
Pirjo Kainulainen

Lausunto sosiaali- ja terveysvaliokunnalle ambulanssikuljetusten ja ensihoitopalveluun sisältyvien kuljetusten järjestämis- ja rahoitusvastuun uudistamista ja sosiaali- ja terveydenhuollon asiakasmaksumuutoksia koskevaksi lainsäädännöksi

HEL 2026-008015 T 03 00 00

Eduskunnan sosiaali- ja terveysvaliokunta on pyytänyt Helsingin kaupungilta asiantuntijalausuntoa koskien hallituksen esitystä eduskunnalle ambulanssikuljetusten ja ensihoitopalveluun sisältyvien kuljetusten järjestämis- ja rahoitusvastuun uudistamista ja sosiaali- ja terveydenhuollon asiakasmaksumuutoksia koskevaksi lainsäädännöksi. Lausunnon määräaika on 19.5.2026. Lausunnon antaa Helsingin kaupungin sosiaali-, terveys- ja pelastustoimiala.

Helsingin kaupungin sosiaali-, terveys- ja pelastustoimiala esittää pyydettyä lausuntonaan seuraavaa:

Yleiset huomiot

Toimiala pitää lähtökohtaisesti perusteltuna rahoitusmallin selkeyttämistä ja järjestämisvastuun keskittämistä hyvinvointialueille, Helsingin kaupungille ja HUS-yhtymälle. Lakiesityksessä tunnistetaan nykyjärjestelmän monikanavaisuuteen liittyvät ongelmat ja pyritään siirtymään kohti yhtenäisempää mallia.

Toimiala pitää hyvänä, että uudistuksen voimaantuloaika on esityksessä muutettu aiemmin linjatusta. Kyse on laajasta uudistuksesta, ja voimaantulon muuttaminen on välttämätöntä, jotta toimeenpanolle on riittävästi aikaa.



19.5.2026

Uudistuksen toteutuksessa rahoituksen on vastattava todellisia kustannuksia eikä asiakasmaksujen saa antaa muodostua esteeksi palvelujen käytölle. Valtakunnallinen kustannusneutraalius ei myöskään huomioi vaikutusten alueittaista vaihtelua. Hyvinvointialuerahoituksen ollessa yleiskatteellista, tulisi laskennassa huomioida ensihoidon osalta alueen asukasmäärän ja asukastiheyden lisäksi myös onnettomuustilastot.

Esityksen mukaan hyvinvointialueille ja Helsingin kaupungille siirtyisi rahoitusta 118,1 miljoonaa euroa vuodesta 2028 alkaen. Hyvinvointialueille ja Helsingin kaupungille esitetään kuitenkin uudistuksen seurauksena siirrettäväksi 112,5 miljoonaa euroa, sillä alueiden arvioidaan saavan noin 5,6 miljoonaa euroa lisätuloa, joka johtuu esityksessä omaksutuista kuljetuksista koskevista asiakasmaksusääntelyn ratkaisuista. Toimiala suhtautuu kriittisesti esityksiin, jossa asiakasmaksu-
muutoksiin perustuvaa arvioitua maksutulon kasvua käytetään hyvinvointialueiden rahoituksen suorana leikkausperusteena. Tiedossa ei ole, että aiempien asiakasmaksukorotuksien yhteydessä olisi tehty jälkikäteisarviota siitä, ovatko tuottoarviot toteutuneet. Merkittävällä osalla potilaista maksukatto tulee täyteen varhaisessa vaiheessa tai maksuja ei muista syistä saada perittyä.

Lakiesityksen muutosten myötä syntyy myös muutuskustannuksia, jotka liittyvät esimerkiksi päätöksentekoon, sopimusvaikutuksiin, tietojärjestelmämuutoksiin ja tiedonhallintaan. Esityksessä ei ole huomioitu vaadittujen toimenpiteiden vaikutuksia järjestämisvastuussa olevien tahojen talouteen.

Yksityiskohtaiset huomiot *Ensihoito*

Toimiala kannattaa asiakasmaksulain muutosta ensihoitopalvelun asiakasmaksujen osalta, ja pitää positiivisena, että ensihoitopalvelun asiakasmaksut ovat jonkin verran suurempia kuin nykyinen Kela-korvauksen omavastuuosuus. On tärkeää, että asiakasmaksun laskutusoikeus on myös tilanteissa, joissa hätäilmoituksen perusteella ensihoito on mennyt potilaan luokse ja tehnyt potilaalle hoidon tarpeen arvioinnin, mutta tilanne ei edellytä ensihoitoa tai kuljetusta sairaalaan.



19.5.2026

Lakiesityksessä todetaan, että hyvinvointialueella on oikeus periä asiakasmaksu ensihoitopalvelusta, mutta esityksestä ei käy riittävän selvästi ilmi, miten laskutusoikeus määräytyy tilanteissa, joissa palvelun tosiasiallinen tuottaja ja järjestämisvastuussa oleva taho eroavat toisistaan. Sääntelyssä tunnistetaan päällekkäisten maksujen riski ja pyritään rajoittamaan sitä. Lakiesitys jättää kuitenkin epäselväksi, miten toimitaan tilanteissa, joissa maksaja ei ole potilas tai hyvinvointialue, vaan ulkopuolinen taho, kuten vakuutusyhtiö tai ulkomaalainen potilas.

Käyttämättä jätetyistä palveluista perittävä maksu

Toimiala pitää perusteltuna esitystä laajentaa maksun soveltamisalaa perheoikeudellisiin palveluihin sekä lapsen ja vanhemman välisiin tuettuihin ja valvottuihin tapaamisiin. Toimiala pitää tarkoituksenmukaisena, että ehdotetun maksumuutoksen vaikutuksia ei huomioida hyvinvointialueiden rahoitusta vähentävästi.

Asiakasmaksulain 3 §:n 4 momentin kohta 4 valvottujen ja tuettujen tapaamisten osalta edellyttää kuitenkin tarkempaa arviointia ja täsmentämistä. Tapaamispaikkapalveluissa tapaamisten peruuttamiset ovat yleisiä ja peruutuksia tapahtuu sekä tapaavan vanhemman että lapsen tapaamiseen tuovan vanhemman toimesta. Sen sijaan tilanteet, joissa tapaaja tai lasta tapaamisen tuova vanhempi jättää kokonaan saapumatta ilman ennakkoilmoitusta, ovat harvinaisia.

Tapaava vanhempi sekä lapsen tapaamiseen tuova vanhempi ovat molemmat asiakkaina palvelussa. Tapaamispaikkapalvelussa lapsen ja vanhemman väliset tapaamiset sovitaan ja aikataulutetaan tapaamispaikan toimesta yhdessä vanhempien kanssa. Tilanne, jossa lasta tapaava vanhempi itsenäisesti varaisi tapaamisajan, ei vastaa käytännön toimintatapaa. Tilanteet, joissa molemmat vanhemmat osallistuisivat sosiaalihuoltolain 27 §:n mukaiseen tapaamiseen, ovat harvinaisia.

3 §:n 4 momentin kohdan 4 perusteluissa todetaan, ettei maksua peruuttamattomasta ajasta voitaisi periä lasta tapaamiseen tuovalta vanhemmalta. Koska molemmat vanhemmat ovat asiakkaina palvelussa ja myös sitoutuvat sovittuihin aikatauluihin, tulisi maksu voida periä myös lasta tapaamiseen tuovalta vanhemmalta eikä vain tapaavalta vanhemmalta.

Asiakasmaksujen sitominen hyvinvointialueindeksiin



19.5.2026

Toimiala pitää lähtökohtaisesti myönteisenä esitystä, jonka mukaan asiakasmaksujen määrien sekä tulosidonnaisten asiakasmaksujen vähimmäiskäyttövarojen ja tulorajojen korotukset sidottaisiin jatkossa hyvinvointialueindeksiin ja indeksitarkistukset tehtäisiin vuosittain. Indeksisääntelyn selkeyttäminen siten, että pääosa maksuista tarkistetaan jatkossa yhden indeksin perusteella, tukee maksujärjestelmän selkeyttä sekä helpottaa maksujen hallinnollista käsittelyä. Tarkistetut euromäärät ilmoitettaisiin jo korotusvuotta edeltävän syyskuun aikana, mikä parantaa muutosten toimeenpanon ennakoitavuutta. Pitkäaikaisten palvelujen vähimmäiskäyttövarojen vuosittainen tarkistaminen on asiakkaiden kannalta perusteltu ja tukee maksujen kohtuullisuutta.

Ambulanssikuljetuksista ja ensihoitopalveluista perittävien maksujen sisältyessä jatkossa vuosittaiseen maksukattoon sekä terveydenhuollon maksuihin tiheämmin tehtävät indeksikorotukset tarkoittavat sitä, että asiakkaiden maksukatot täyttyvät aiempaa nopeammin. Tämä rajoittaa tosiasiallista maksutulojen kasvua. Näistä syistä asiakasmaksujen korotuksiin perustuvien tulovaikutusten toteutumiseen voi liittyä merkittävää epävarmuutta ja olisikin aiheellista, että maksutuottojen tosiasiallinen toteutuminen selvitetäisiin muutosten toimeenpanon jälkeen.

Lisäksi toimiala kiinnittää huomiota siihen, että asiakasmaksulaki ei nykyisin riittävän selkeästi sääntelee tulosidonnaisten maksujen vuosittaiseen tarkistamiseen liittyviä menettelyjä. Indeksitarkistukset edellyttävät laajamittaista maksupäätösten päivittämistä, ja siihen liittyvä käytännön toimeenpano vaihtelee hyvinvointialueittain. Lainsäädäntöä tulisi täsmentää esimerkiksi siltä osin, miten tarkistetut maksupäätökset tulevat voimaan eri tilanteissa, jotta käytännöt olisivat valtakunnallisesti yhdenmukaisia.

Lisätiedot

Maria Finström-Haanpää, erityissuunnittelija
puhelin: 040 191 9453, maria.finstrom-haanpaa@hel.fi

Sinikka Olmiala, yhteyspäällikkö
puhelin: 09 310 30010, sinikka.olmiala@hel.fi



19.5.2026

Juha Jolkkonen
sosiaali-, terveys- ja pelastustoimialan toimialajohtaja

Asiakirja on sähköisesti allekirjoitettu.

Postiosoite

PL 6000
00099 HELSINGIN KAUPUNKI
sotepe.sosiaalijaterveys@hel.fi

Käyntiosoite

Toinen linja 4 A
Helsinki 53
www.hel.fi/sotepe

Puhelin

+358 9 310 5015

Y-tunnus

0201256-6